EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 5.7.2019.
COM(2019) 322 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Trīspadsmitais gada ziņojums (2018. gads) par Kopienas palīdzības īstenošanu saskaņā ar Padomes 2006. gada 27. februāra Regulu (EK) Nr. 389/2006, ar ko izveido finansiāla atbalsta instrumentu, lai veicinātu Kipras turku kopienas ekonomisko attīstību

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Trīspadsmitais gada ziņojums (2018. gads) par Kopienas palīdzības īstenošanu saskaņā ar Padomes 2006. gada 27. februāra Regulu (EK) Nr. 389/2006, ar ko izveido finansiāla atbalsta instrumentu, lai veicinātu Kipras turku kopienas ekonomisko attīstību

1. IEVADS

Padomes Regula (EK) Nr. 389/2006[1] (turpmāk "Atbalsta regula") ir Kipras turku kopienai sniegtās palīdzības pamats un paredz ikgadēju ziņošanu Padomei un Eiropas Parlamentam. Šis ziņojums attiecas uz 2018. gadu.

2. PALĪDZĪBAS PROGRAMMU PLĀNOŠANA

Laikposmā no 2006. gada līdz 2018. gada beigām darbībām Atbalsta regulas ietvaros tika plānots piešķirt 520 miljonus EUR. 2018. gada rīcības programmai 2018. gada oktobrī atvēlētā summa bija 34,5 miljoni EUR[2]. Daudzgadu finanšu shēmā (DFS) 2014.–2020. gadam programmai ir paredzēta daudzgadu perspektīva, kas iekļauj noteikumu par stabilu ikgadēju finansējumu. Taču palīdzības programma pēc būtības ir pagaidu programma, kuras mērķis ir veicināt Kipras atkalapvienošanos, un gan Atbalsta regula, gan Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 1311/2013[3], ar ko nosaka DFS, pieļauj pārskatīšanu, ja tiktu panākta atkalapvienošanās.

3. ĪSTENOŠANAS MEHĀNISMI

Programma tiek īstenota tajos Kipras Republikas apgabalos, kurus Kipras Republikas valdība faktiski nekontrolē un kuros *acquis* piemērošana ir uz laiku apturēta saskaņā ar Pievienošanās līguma 10. protokolu. Palīdzību īsteno Eiropas Komisija, galvenokārt izmantojot tiešu pārvaldību, taču dažus projektus netieši pārvalda ANO Attīstības programma (*UNDP*), Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB), Britu padome vai organizācija *Northern Ireland Co-operation Overseas* (*NI-CO*).

Komisija īsteno šo programmu unikālos politiskos, juridiskos un diplomātiskos apstākļos. Lai varētu to īstenot, vienlaikus ievērojot pareizas finanšu pārvaldības principus, ir jāveic *ad hoc* pasākumi. Parastos apstākļos ES finansēto atbalsta programmu tiesiskais regulējums attiecībā uz attīstības palīdzību tiktu noteikts nolīgumos ar saņēmējvalsts valdību. Kipras turku kopienai paredzētās palīdzības gadījumā šādus nolīgumus nevar noslēgt. Komisijas atbildības jomā ietilpst objektīvā riska pārvaldība un mazināšana, un pieņemtie pasākumi ietver līgumu intensīvu uzraudzību un atbalsta sniegšanu saņēmējiem, pārskatītus maksājumu nosacījumus un piesardzīgu pieeju bankas garantiju izmantošanai. Ievērojama daļa palīdzības tiek sniegta dotāciju veidā, un tam ir vajadzīga resursietilpīga pārvaldība.

Lai nodrošinātu sekmīgu un ilgtspējīgu īstenošanu šādos apstākļos, Kipras turku kopienai pilnīgi jāiesaistās darbā, kura mērķis ir sagatavoties *acquis* īstenošanai pēc Kipras jautājuma noregulēšanas.

Programmas darba grupa strādā ar Nikosijas ziemeļu daļā esošā ES programmas atbalsta biroja (*EUPSO*) starpniecību. Arī Komisijas pārstāvniecība Kiprā rīko

[1] OV L 65, 7.3.2006., 5. lpp.
[2] Komisijas Lēmums C(2018) 6695.
[3] OV L 347, 2.12.2013., 884. lpp.

sanāksmes, seminārus un preses konferences un informē Kipras sabiedrību visā salā, tostarp par atbalsta programmu. Papildus tam darbojas atbalsta programmas finansētais ES informācijas punkts, kurš īsteno dažādus komunikācijas un atpazīstamības veicināšanas pasākumus, sniedzot informāciju par ES politiku, prioritātēm un darbībām, ar ko tiek atbalstīta Kipras turku kopiena, kā arī popularizē Eiropas kultūru.

4. ĪSTENOŠANA PĀRSKATA PERIODĀ

4.1. Vispārējs pārskats

Komisija turpina īstenot Atbalsta regulu, kuras vispārējais mērķis ir atbalstīt atkalapvienošanos. Komisija ir gatava programmu pielāgot gadījumā, ja noregulējuma sarunās tiktu panāktas kādas vienošanās.

2018. gadā veikto darbību ietvaros tika turpināti vairāki jau iesākti un sekmīgi projekti, piemēram, ES stipendijas un uzticības veicināšanas pasākumi, ar ko tiek atbalstīta Komiteja bezvēsts pazudušo jautājumos (KBPJ) un Kultūras mantojuma tehniskā komiteja (KMTK).

Palīdzība, kas tika sniegta svarīgākajām ekonomikas nozarēm, gatavojoties izlīguma panākšanai, tika papildināta ar privātā sektora, lauku apgabalu, kā arī cilvēkresursu attīstīšanai paredzētiem projektiem. Turpinājās darbs, kura mērķis ir panākt jūtamu uzlabojumu dzīvnieku slimību izskaušanā un pārtikas nekaitīguma nodrošināšanā.

Saņēmēju spējas pēc visaptveroša noregulējuma panākšanas rezultatīvi īstenot *acquis* joprojām ir izteikti nevienmērīgas, turklāt joprojām nav pieņemti daudzi tiesību akti. Tomēr Kipras turku kopiena jau labāk izprot uzdevumus, kuri saistīti ar tādu tiesību aktu īstenošanu, kas saskaņoti ar ES standartiem.

Dotāciju atbalsts joprojām ir nozīmīga programmas daļa. Stipendiju programmas vajadzībām Komisija turpināja izmantot ārpakalpojumus, lai palīdzētu nodrošināt, ka dotācijas nonāk pie saņēmējiem laikus un efektīvi.

Turklāt kopš 2008. gada dotāciju shēmu īstenošanas atbalsta pakalpojumus sniedz projektu vadības grupa (PVG), kas izveidota ar tehniskās palīdzības pakalpojumu līguma starpniecību. Minētā PVG 2018. gadā tika pārdēvēta par dotāciju atbalsta grupu (DAG), un tā turpina sniegt vērtīgu palīdzību Komisijai, uzlabojot dotāciju shēmu darbības pārvaldības, īstenošanas un uzraudzības efektivitāti un nodrošinājumu.

Viens no vēl neatrisinātajiem jautājumiem ir Famagustas kanalizācijas tīkla būvniecība, par kuru noslēgto līgumu Komisija izbeidza 2013. gada decembrī. Strīdā ar bijušo darbuzņēmēju ir sākts šķīrējtiesas process, jo visas iespējas panākt mierizlīgumu bija izsmeltas. Tikmēr 2018. gadā tika izsludināts iepirkuma konkurss par saistītajiem remontdarbiem.

Gada beigās programmā spēkā bija pavisam 206 līgumi.

4.2. Progress mērķu sasniegšanā

Atbalsta programmas vispārējais mērķis ir sekmēt Kipras atkalapvienošanos, veicinot Kipras turku kopienas ekonomisko attīstību un īpašu uzmanību veltot salas ekonomiskajai integrācijai, kontaktu uzlabošanai starp abām kopienām un ar ES, kā arī darbiem, kuru mērķis ir sagatavoties *acquis* īstenošanai.

2018. gadā saistībā ar katru no Atbalsta regulas mērķiem tika veikti turpmāk minētie pasākumi.

4.2.1. 1. mērķis: infrastruktūras attīstīšana un pārstrukturēšana

Lai īstenotu Vietējās infrastruktūras mehānismu (*LIF*), 2018. gada decembrī tika noslēgts ieguldījumu līgums ar *UNDP*. Mehānisms ir veidots kā pārredzama sistēma prioritāru infrastruktūras ieguldījumu koordinēšanai atbalsta programmas ietvaros. Ieguldījumu līguma vērtība ir 17,7 miljoni EUR, ilgums — trīs gadi.

Mehānisma mērķis ir sniegt atbalstu ar ieguldījumiem vietējā infrastruktūrā saistītu atbilstīgu projektu apzināšanā, atlasē, attīstīšanā, nepieciešamo iepirkumu veikšanā un fiziskajā īstenošanā. Projekti tiks izraudzīti, regulāri organizējot vietējiem saņēmējiem adresētus uzaicinājumus izteikt ieinteresētību. Provizorisks to atlasīto projektu saraksts, kuru īstenošanu var sākt 2019. gada sākumā:

- *Pedieos/Kanlıdere* upes atjaunošanas projekts,
- Nikosijas vecās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (NAI) ekspluatācijas pārtraukšana,
- *Morphou/Güzelyurt* un Famagustas NAI paplašināšana,
- zaļo atkritumu kompostēšanas iekārtas izveide Nikosijā.

Ar ES finansējumu veiktā priekšizpēte par *Pedieos/Kanlıdere* upes atjaunošanu tika pabeigta 2018. gada decembrī. Pētījumā tika vērtēta tāda garena parka izbūve aptuveni 5 km garumā gar upi, kurā būtu pretplūdu aizsargietaises, riteņbraucēju un gājēju celiņi, atpūtas zonas un vides izglītības infrastruktūra. Parks pletīsies uz ziemeļiem un dienvidiem no Zaļās līnijas — projektā ir iesaistītas abas kopienas, un tā mērķis ir vienot Kipras kopienas, nodrošinot kopīgas atpūtas iespējas.

Ūdensapgādes jomā 2018. gada decembrī tika parakstīts 10,9 miljonus EUR vērts būvdarbu līgums par Nikosijas ziemeļu kanalizācijas kolektora (NZKK) Nikosijas atzara būvniecību. Komisija arī parakstīja saistīto pakalpojumu līgumu 0,7 miljonu EUR apmērā par būvdarbu uzraudzību. Būvdarbus paredzēts sākt 2019. gada otrajā ceturksnī, un tie ilgs 33 mēnešus. Projekta ietvaros tiks izbūvēti kanalizācijas cauruļvadi aptuveni 13 km garumā, kā arī četras sūkņu stacijas, kas aizvadīs Nikosijas notekūdeņus uz Nikosijā esošo abu kopienu *Mia Milia* / *Haspolat* NAI, kas arī ir ES finansēts projekts, kurš tika pabeigts 2013. gadā. Tā kā esošais kanalizācijas kolektors, kas apkalpo Nikosijas centrālo, ziemeļu un dienvidu daļu, pašreiz darbojas ar pilnu jaudu, NZKK palīdzēs savienot vairāk pilsētu teritoriju ar NAI atbilstoši Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvas prasībām.

Attiecībā uz ES finansēto projektu, kura ietvaros paredzēts izbūvēt apūdeņošanas sistēmu *Morphou/Güzelyurt* NAI attīrīto notekūdeņu atkalizmantošanai, 2018. gada decembrī tika parakstīts būvdarbu līgums 2,14 miljonu EUR vērtībā un pakalpojumu līgums 0,5 miljonu EUR vērtībā. Būvdarbi sākti 2019. gada februārī un ilgs 29 mēnešus. Projekts paredz NAI attīrīto notekūdeņu izmantošanu — šajā nolūkā tiks izbūvēta ūdens tilpne un apūdeņošanai izmantojamā ūdens sadales sistēma. Tas veicinās drošu ūdens atkalizmantošanu, gadā nodrošinot 500 miljonus litru kvalitatīva ūdens vietējo kultūraugu platību apūdeņošanai. Ar šo projektu Komisija vēlas veicināt izpratni par ieguvumiem, ko dod attīrītu notekūdeņu atkalizmantošana lauksaimniecības zemju apūdeņošanai Kipras ziemeļu daļā.

Ir pabeigta priekšizpēte un konceptuālā projekta izstrāde saistībā ar sadales sistēmu, kura ļaus izmantot attīrītos notekūdeņus no abu kopienu *Mia Milia* / *Haspolat* NAI, kas atrodas Nikosijā. Sīki izstrādātajam galīgajam tehniskajam projektam un attiecīgā konkursa dokumentācijai jāsaņem pēdējie apstiprinājumi, un gaidāms, ka šie dokumenti būs gatavi 2019. gada otrajā ceturksnī.

Attiecībā uz Famagustas kanalizācijas tīklā nepieciešamajiem remontdarbiem 2018. gadā tika izsludināts būvdarbu konkurss. Būvdarbu līgums un saistītais būvuzraudzības pakalpojumu līgums tika parakstīti 2019. gada aprīlī.

Ir sākti sagatavošanās darbi Nikosijas vecās NAI ekspluatācijas pārtraukšanas pirmajam posmam. Projektā tiks nodrošinātas sākotnējās attīrīšanas iekārtas notekūdeņu plūsmai no pārtikas ražotnēm un samazināta to baseinu platība, kurus izmanto šo notekūdeņu turpmākai attīrīšanai.

Palīdzību cieto atkritumu nozarē turpināja sniegt, īstenojot dažādas darbības. Divi 2017. gada decembrī parakstītie līgumi — par *Koutsoventis/Güngör* atkritumu poligona paplašināšanu un par atkritumu poligona degazācijas iekārtu — ir pēdējos izpildes posmos. Atkritumu poligona paplašināšanas būvdarbu pirmā daļa tika nodota ekspluatācijā Kipras turku kopienai 2018. gada septembrī.

Ar Komisijas ekspertu palīdzību 2018. gada decembrī tika pabeigts ES standartiem un paraugpraksei atbilstošs juridisks akts par izlietoto iepakojumu. Turpinot virzību uz izlietotā iepakojuma ilgtspējīgu apsaimniekošanu, atbalsta programma sniedz atbalstu ražotāju atbildības organizāciju (RAO) attīstībai un dibināšanai. Šajā saistībā ir sāktas sarunas ar organizāciju *Green Dot Cyprus*. Papildus tam 2018. gadā tika paplašināta 2017. gadā izveidotā un uz Eiropas cieto atkritumu katalogu balstītā cieto atkritumu apsaimniekošanas datubāze, iekļaujot tajā arī notekūdeņus. Tā kā saņēmējs datubāzi sekmīgi izmanto, pašreiz plānots 2019. gadā to papildus paplašināt, iekļaujot izlietotā iepakojuma izsekošanu un RAO darbības atļauju režīma pārvaldību.

Ar provizoriska pieņemšanas akta parakstīšanu 2018. gada augustā noslēdzās jaunas bīstamo medicīnas atkritumu sterilizācijas iekārtas uzstādīšana, lietotāju apmācība un iekārtas nodošana ekspluatācijā. Šo projektu papildināja tehnisko resursu projekts, kura ietvaros tika izstrādāta un ieviesta medicīnas atkritumu ilgtspējīgas apsaimniekošanas sistēma. Lai palīdzētu nodrošināt ilgtspējīgu darbību, galīgajam saņēmējam arī 2019. gadā tiek sniegts turpmāks atbalsts.

Visbeidzot, cieto atkritumu apsaimniekošanas jautājumi tika risināti arī dotāciju shēmās, ar kurām tiek atbalstīta pilsoniskā sabiedrība un vietējās kopienas. Dotācijas ir piešķirtas cieto atkritumu pārkraušanas staciju izveidei un zaļo atkritumu apsaimniekošanai saskaņā ar saskaņotu, ES izstrādātu Integrētas cieto atkritumu apsaimniekošanas plānu. Projektu ietvaros notiek darbs, ko paredzēts pabeigt 2020. gada decembrī.

Gaisa, degvielas un ūdens analīzēm paredzēto laboratorijas iekārtu un instrumentu piegādes konkursa dokumentācijas sagatavošana sākta 2018. gada decembrī. Plānots, ka līgums tiks parakstīts 2019. gada trešajā ceturksnī. Saskaņā ar šo līgumu piegādātās iekārtas sniegs iespēju veikt analīzes un īstenot kvalitātes monitoringu, lai panāktu atbilstību ES direktīvām.

Turklāt 2018. gada atbalsta programmas budžetā ir apstiprināts arī projekts "Gaisa kvalitātes monitoringa iekārtu piegāde", un ir izstrādāts tehnisko specifikāciju projekts; konkurss varētu notikt 2019. gada vidū. Šīs iekārtas uzlabos pašreizējo

gaisa kvalitātes monitoringa tīklu, kas izveidots 2009.–2010. gadā ar ES finansējumu.

Savukārt 2018. gada novembrī tika parakstīts pamatlīgums par tehnisko palīdzību energoefektivitātes programmas īstenošanai skolās. Līguma ietvaros tiks novērtēta energoefektivitātes situācija 10 izmēģinājumam izvēlētās skolās, un tā rezultātā priekšizpētē tiks noteikti iespējamie pasākumi esošo ēku energoefektivitātes uzlabošanai. Viens no līguma mērķiem ir arī uzlabot zināšanas par energoefektivitāti skolās.

Visbeidzot, pašlaik notiek 2018. gada atbalsta programmas budžetā apstiprinātā projekta "Avārijas aprīkojuma piegāde ūdens piesārņojuma novēršanai" sagatavošana — tiek izstrādāta konkursa dokumentācija. Sagaidāms, ka konkursu varētu izsludināt 2019. gada vidū.

4.2.2. 2. mērķis: sociālās un ekonomiskās attīstības veicināšana

2018. gada septembrī tika pabeigts 2015. gada novembrī sāktais projekts "Tehniskā palīdzība privātajam sektoram" (TPPS). Lai nodrošinātu pasākuma ilgtspēju, TPPS ietvaros veiktais darbs saistībā ar inovāciju un uzņēmējdarbību tiks turpināts — šajā nolūkā 2018. gada decembrī parakstīts ieguldījumu līgums ar *Northern Ireland Co-operation Overseas* (*NI-CO*). Projekta "Inovatīva uzņēmējdarbība un dialogs" ilgums būs trīs gadi un kopējais budžets — 3 miljoni EUR. Šis pasākums tiek veikts, reaģējot uz nepieciešamību Kiprā veidot vairāk kopīgu telpu, lai veicinātu aktīvāku sadarbību, pieredzes un viedokļu apmaiņu, efektīvu partnerību un pētniecību. Pasākuma mērķis ir atvērt fiziskas un virtuālas telpas, kuras var izmantot novatori, uzņēmēji un pētnieki un kurās var notikt vietējās sabiedrības dialogs un zināšanu apmaiņa.

2018. gada aprīlī tika izsludināts uzaicinājums iesniegt priekšlikumus par tematu "Konkurētspējīgi uzņēmumi, kopas un uzņēmējdarbības atbalsta organizācijas", kura budžets ir 5 miljoni EUR. Sagaidāms, ka individuālie dotāciju līgumi tiks parakstīti 2019. gada otrajā ceturksnī. 2018. gada septembrī tika parakstīts pamatlīgums par tādas IT sistēmas tehnisko specifikāciju izstrādi, kas palīdzēs vietējām struktūrām īstenot tirgus uzraudzības sistēmu.

Turklāt tika turpināts ar ERAB noslēgtais deleģēšanas nolīgums, kura mērķis ir pievērsties diviem svarīgiem elementiem, kas nepieciešami vietējo MVU stiprināšanai, — finansējuma pieejamībai un uzņēmējdarbības konsultācijām. Līdz 2018. gada decembrim bija apstiprināti, sākti vai pabeigti 53 konsultāciju projekti.

Lauku attīstības jomā Komisija 2018. gada decembrī parakstīja jaunu līgumu par tehniskās palīdzības sniegšanu lauku saimniecību konsultāciju pakalpojumu ietvaros. Līguma ilgums būs 30 mēneši. Tāpat Komisija izsludināja uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus ("Lauku attīstība IV"), kura budžets ir 5 miljoni EUR (puse — dzīvnieku audzēšanai, puse — augkopībai). Sagaidāms, ka individuālie līgumi tiks parakstīti 2019. gada ceturtajā ceturksnī.

ES tehniskā palīdzība 2018. gadā papildus uzlaboja veterināru spējas dzīvnieku slimību profilaksē, kontrolē un izskaušanā. Tā rezultātā veterinārārsti var plānot un īstenot slimību uzraudzības, kontroles un izskaušanas programmas atbilstoši ES prasībām. Ir uzlabotas arī spējas agri atklāt un izskaust jaunas dzīvnieku slimības (piemēram, mutes un nagu sērgu, nodulāro dermatītu, mazo atgremotāju mēri un aitu un kazu bakas). Ir sagatavoti krīžu gatavības plāni un procedūras, kas palīdzēs ātri un efektīvi apturēt dzīvnieku slimību uzliesmojumus.

Tika turpināta paraugu ņemšana un dzīvnieku testēšana (ko pilnībā finansē ES), kā rezultātā aptuveni 40 % aitu, kazu un liellopu fermu atbilstoši ES prasībām atzītas par brīvām no tādām dzīvnieku slimību kā bruceloze, govju tuberkuloze un leikēmija.

Ar Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas instrumenta (*TAIEX*) un tehniskās palīdzības atbalstu ir pabeigti tiesību akti un līdzdalības procedūras privātā sektora (t. i., privāto veterināru) iesaistei dzīvnieku slimību programmu īstenošanā un citu sabiedrisko veterinārijas pasākumu (piemēram, pārbaužu) veikšanā. Tam vajadzētu sekmēt labākas vietējās spējas ar ES normām saskaņotu veterinārijas programmu un prasību īstenošanā. Turklāt ir izveidota sistēma regulārai veterinārijas programmu/pasākumu informācijas un dokumentu apmaiņai ar ieinteresētajām personām. Mērķis ir veicināt labāku savstarpējo sapratni un ātrāku uzlabojumu ieviešanu vai problēmu risināšanu veterināro dienestu un ieinteresēto personu starpā.

Papildus tam Komisija 2018. gadā parakstīja jaunu būvdarbu līgumu ar 2,4 miljonu EUR budžetu, lai atbalstītu dzīvniekizcelsmes atkritumu iznīcināšanas sistēmas būvniecību Kipras turku kopienas teritorijā. Mērķis ir uzlabot sabiedrības veselību, dzīvnieku veselību un vidi, izveidojot sistēmu dzīvnieku izcelsmes materiālu, kurus cilvēki neizmanto (dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu), savākšanai, pārvešanai un likvidēšanai. Līguma ietvaros tiks finansēta dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu savākšanas, uzglabāšanas un incinerācijas centrālās stacijas būvniecība un sešu atsevišķu savākšanas un pārvešanas centru būvniecība Kipras ziemeļu daļā.

Izglītības nozarē 2018. gadā tika turpināta to 15 dotāciju projektu īstenošana, kas 2016. gadā piešķirtas 1,5 miljonu EUR dotāciju shēmas "Inovācija un pārmaiņas izglītībā VI" ietvaros; 10 no šiem projektiem tika pabeigti līdz gada beigām. Projekti ir vērsti uz mācīšanas/mācīšanās spēju uzlabošanu skolās – tiek ieviestas ārpusstundu un vispārīgo prasmju programmas, kā arī izveidotas zinātnes laboratorijas un bioloģiskās lauksaimniecības siltumnīca. Savukārt mūžizglītības projekti palīdz uzlabot arhitektu un inženieru profesionālās spējas, un tiek rīkoti uzņēmējdarbības un mūžizglītības kursi, lai uzlabotu jauniešu nodarbināmību.

Turklāt 1,5 miljonu EUR dotāciju shēmas "Inovācija un pārmaiņas izglītībā VII" ietvaros 2018. gadā tika piešķirtas dotācijas 10 papildu projektiem. Šī jaunā shēma atbalsta skolu projektus, kas vērsti uz bērnu ar īpašām vajadzībām sociālās iekļaušanas un mobilitātes uzlabošanu, kā arī angļu valodas un grieķu valodas apguves metožu uzlabošanu ar tehnoloģiju palīdzību un ārpusstundu pasākumu ieviešanu ar mērķi uzlabot pamatskolu audzēkņu dzīves prasmes. Mūžizglītības projekti palīdz uzlabot jauniešu un sieviešu uzņēmējdarbības prasmes, pilnveidot sociālās uzņēmējdarbības praksi Kipras turku kopienā un izstrādāt mūžizglītības programmas, lai uzlabotu jauniešu un cilvēku ar invaliditāti nodarbināmību. Dotāciju projektus paredzēts pabeigt līdz 2021. gadam.

Otrais tehniskās palīdzības projekts "Profesionālā izglītība, apmācība un darba tirgus" (PIADT II), kas sākts 2015. gada novembrī, noslēdzās 2018. gada novembrī. Projekts atbalstīja 41 arodprasmju profesionālā standarta pārskatīšanu un pilnveidošanu. Turklāt tas palīdzēja izstrādāt Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) standartiem ISCO-08 atbilstošu profesiju klasifikāciju, kā arī arodskolu stratēģiju un aktīvus darba tirgus pasākumus, kas paredzēti trim nelabvēlīgā situācijā esošām grupām (jauniešiem, sievietēm un cilvēkiem ar invaliditāti). Tika arī

izstrādātas novērtējuma procedūras un izveidota vietējo novērtētāju grupa programmām, kas saistītas ar mācīšanos un praksi darbavietā.

Tika parakstīts pamatlīgums, lai turpinātu atbalstīt izglītības nozari saskaņā ar prioritātēm, kas noteiktas ES stratēģiskajā sistēmā "Izglītība un apmācība 2020". Tehniskās palīdzības mērķis bija novērtēt pašreizējo situāciju izglītības nozarē un tās saikni ar ekonomiku, kā arī palīdzēt sagatavot attīstības plānu un noteikt vajadzības, kuras izglītības jomā varētu turpmāk risināt ar ES atbalstu. Atbalsts noslēdzās 2018. gada decembrī, tā rezultāti tiks izmantoti turpmākā izglītības nozares atbalsta plānošanā.

Pasaules Bankas īstenotās ekonomiskās uzraudzības programmas otrajā posmā, pamatojoties uz iepriekš veiktā analītiskā darba rezultātiem, tika nodrošināta papildu padziļināta analīze un tehniskā palīdzība svarīgās jomās. Programmā galvenā uzmanība tika pievērsta fiskālai analīzei, finansiāli ilgtspējīgām valsts pārvaldes struktūrām, ar ekonomiku un tirdzniecību saistītai atkalapvienošanās ietekmei, privātā sektora attīstībai un sociālai iekļaušanai, kā arī makroekonomikas uzraudzībai. Saskaņā ar atbalsta programmas politiskajām prioritātēm 2017. gadā tika noslēgti līgumi ar papildu finansējumu 4,8 miljonu EUR apmērā Pasaules Bankas īstenoto pasākumu turpināšanai, lai izmantotu līdz šim sasniegto analītisko un konsultatīvo pakalpojumu jomā un līdz 2020. gada decembrim turpinātu sniegt konsultācijas un mērķorientētu atbalstu Kipras turku kopienai. Programmas pasākumi turpinājās 2018. gadā ar mērķorientētu atbalstu privātā sektora attīstībai, lauksaimniecības nozarei, sociālajai iekļaušanai un vietējām sabiedriskajām struktūrām.

4.2.3. 3. mērķis: izlīguma veicināšana, uzticēšanās veicināšanas pasākumi un atbalsts pilsoniskajai sabiedrībai

Komiteja bezvēsts pazudušo jautājumos (KBPJ) izmantoja atbalsta programmu ar *UNDP* netiešās pārvaldības starpniecību un turpināja praktisko darbu un darbu laboratorijā. No kopskaitā 2002 bezvēsts pazudušām personām KBPJ līdz 2018. gada beigām bija ekshumējusi 1202 personu mirstīgās atliekas, kuras 927 gadījumos tika identificētas ar ģenētisko analīžu palīdzību un nogādātas piederīgajiem.

Ieguldījumu nolīgums ar *UNDP* 2018. gada decembrī tika pagarināts, lai nodrošinātu finansējumu KBPJ darbībai 2019. gadā kopsummā 3 miljonu EUR apmērā. Kopumā 2006.–2019. gada periodā ES piešķīra 25,5 miljonus EUR, kas ir 75 % no KBPJ kopējā finansējuma 13 gadu laikā.

Laikam ejot, kļūst arvien grūtāk iegūt precīzu informāciju, lai noteiktu, kur atrodas apbedīšanas vietas. Tas ir galvenais uzdevums, kas šobrīd jārisina, no jauna veltot pūles Kipras un citu valstu civilo un militāro arhīvu izpētei, kā arī paplašinot IT rīku lietojumu, lai atvieglotu darbu izmeklēšanas, izrakumu un ekshumācijas posmā.

Pēc KBPJ īpaša pieprasījuma 2017. gada atbalsta programmas budžetā papildus parastajam gada finansējumam ir piešķirts 0,4 miljonu EUR papildinājums. Tas sedz pieaugušās DNS testēšanas izmaksas un izmaksu palielinājumu, kas saistīts ar kompensācijām un atlīdzībām par izrakumu skartiem ceļiem un privātīpašumiem. Turklāt papildu finansējums nodrošina arī priekšizpētes veikšanu par *Dikomo/Dikmen* atkritumu poligonu.

Pēc divus gadus ilgušas izmeklēšanas 2017. gada beigās tika iegūta informācija par to, ka, iespējams, laikā no 1995. gada līdz 1996. gadam cilvēku mirstīgās atliekas tika pārvietotas no *Askeia* uz izgāztuvi, kas atrodas *Dikomo/Dikmen*. Kamēr ES šī

informācija nebija zināma, laikā no 2009. gada līdz 2012. gadam tā finansēja atkritumu poligona atjaunošanas projektu. Komisija 2018. gada janvārī nodeva KBPJ rīcībā ES projekta ietvaros veikto darbu tehniskās specifikācijas un rasējumus. KBPJ 2018. gada februārī lūdza finansēt priekšizpēti, lai novērtētu iespējas atkritumu poligonā veikt rakšanas darbus, ievērojot pienācīgus drošības pasākumus ar rakšanas darbiem saistītā sanitārā riska mazināšanai, un lai aprēķinātu šādu izrakumu un sekojošās iespējamās objekta atjaunošanas izmaksas. Komisija uz šo lūgumu deva pozitīvu atbildi, un šobrīd notiek izpēte.

Kultūras mantojuma aizsardzība, ko īsteno abu kopienu Kultūras mantojuma tehniskā komiteja (KMTK), aizvien ir atbalsta programmas atbalstīto izlīguma un uzticēšanās veicināšanas darbību svarīgs komponents. Kopumā Kultūras mantojuma programmai ir piešķirts ES finansējums 14,7 miljonu EUR apmērā, un tas tiek izmantots, lai uzlabotu 75 kultūras mantojuma objektu aizsardzību salā. To skaitā ietilpst pabeigti 58 darbu projekti un 9 arhitektoniskie projekti, bet 8 projekti vēl turpinās. Galvenie sasniegumi 2018. gadā bija *Camii-Kebir* minareta un *Paphos* hamama konservācijas darbu pabeigšana, kā arī darbu pabeigšana *Tuzla* mošejā Larnakā un *Agia Triada* arheoloģisko atradumu vietā un konservācijas darbi arheoloģisko atradumu vietā *Agios Philon*, kas atrodas *Karpasia/Karpaz*. Famagustā tika renovētas Armēņu Svētās Marijas baznīca un Karmela Svētās Marijas baznīca, kā arī Ravelīna zemes vārti un Svētās Annas baznīca. Tiek veikti pasākumi, lai attīstītu uzturētāju prasmes ar mērķi nodrošināt, ka saņēmējkopienas pienācīgi uztur un aprūpē restaurētos objektus.

Reaģējot uz abu Kipras vadītāju iniciatīvu īstenot jaunus uzticēšanās veicināšanas pasākumus, Komisija 2015. gadā operatīvi pārdalīja līdzekļus, lai piešķirtu nepieciešamo finansējumu jauno robežšķērsošanas punktu *Deryneia* un *Lefka-Apliki* atvēršanai. Robežšķērsošanas punkti tika atvērti 2018. gada 2. novembrī.

2018. gadā turpinājās atbalsta sniegšana pilsoniskajai sabiedrībai. Programmā "Pilsoniskā telpa", kurā tiek sniegta tehniskā palīdzība pilsoniskās sabiedrības organizācijām (PSO), turpinājās PSO spēju veidošana, pilsoniskās sabiedrības attīstībai labvēlīgas vides veicināšana un atbalsts tīklošanās pasākumiem un kopīgai rīcībai ar Kipras grieķu un citām ES PSO. Kopš 2015. gada, izmantojot mehānismu "Grow Civic", programmā "Pilsoniskā telpa" ir atbalstītas 49 aktīva pilsoniskuma iniciatīvas (8 no tām — 2018. gadā) tādās jomās kā miers un izlīgums, jaunatne, izglītība, veselība, māksla, cilvēktiesības un vide. Ik pēc trim mēnešiem tika sasaukts Pilsoniskās sabiedrības forums — platforma, kurā PSO var paust savas gaidas un prioritātes. Tas bija interešu pārstāvības katalizators un popularizēja aktīvu pilsoniskumu.

Mēneša garumā 2018. gada septembrī un oktobrī trešo reizi norisinājās PSO pasākumu kopums "Atvērto durvju festivāls". Tā mērķis bija vairot izpratni par PSO darbu un uzlabot tā redzamību, veicināt visu vecumu cilvēku iesaistīšanos brīvprātīgā darbā, kā arī atbalstīt kontaktu veidošanu starp Nikosijas PSO un PSO citos reģionos. Festivāla laikā vairāk nekā 60 asociācijas, nodibinājumi, platformas, iniciatīvas un aktīvisti, to vidū arī 10 abu kopienu organizācijas, rīkoja vairāk nekā 120 pasākumus, lai tiktos ar iedzīvotājiem un veidotu kontaktus ar citām PSO. Limasolas un Famagustas PSO organizēja apmaiņas braucienus starp abām kopienām, un tie abās pusēs raisīja plašu interesi.

2018. gada augustā notika mācību brauciens uz Briseli un Amsterdamu saistībā ar cilvēku tirdzniecības apkarošanu, un tajā piedalījās pa vienam pārstāvim no astoņām

dažādām PSO. Mācību brauciena mērķis bija iegūt plašākas zināšanas un pieredzi cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā, un dalībniekiem bija iespēja veidot kontaktus ES līmenī.

Dotāciju shēmās "Pilsoniskā sabiedrība rīcībā IV" un "Pilsoniskā sabiedrība rīcībā V" piešķirtie 18 vēl nepabeigtie līgumi tika izpildīti 2018. gadā, bet shēmas "Pilsoniskā sabiedrība rīcībā VI" ietvaros tika parakstīti 8 jauni līgumi. To ietvaros tiek finansētas dažādas darbības vides aizsardzības, cilvēktiesību, mākslas un sporta jomā, lai uzlabotu PSO spējas, kā arī veicinātu pilsoņu iesaistīšanos un starpkopienu sakarus.

Par tematu "Kopīgi pret cilvēku tirdzniecību" 2018. gada jūnijā tika izsludināts jauns uzaicinājums iesniegt priekšlikumus ar mērķi veicināt efektīvu un saskaņotu cīņu pret visiem cilvēku tirdzniecības veidiem, novērst cilvēku tirdzniecību un uzlabot cietušo iespējas izmantot savas tiesības.

4.2.4. 4. mērķis: Kipras turku kopienas tuvināšana Eiropas Savienībai

ES stipendiju programmas pārvaldība kopš 2014./2015. akadēmiskā gada ir deleģēta Britu padomei. Ar 2018./2019. gada uzaicinājumā pieejamo budžetu varēja finansēt 171 stipendiju 2018./2019. akadēmiskajam gadam. Ar šīm stipendijām tiek atbalstīti studenti pirmā posma studiju programmu pirmajā gadā, diplomandi maģistrantūras un doktorantūras studiju programmās, kā arī pētnieki un profesionāļi savu valodu zināšanu un profesionālo prasmju turpmākā pilnveidē vairākās ES dalībvalstīs, lai nodrošinātu valodu kursus vai stažēšanās programmas. Stipendiju programmā kopš 2007. gada ir piešķirtas stipendijas vairāk nekā 1400 Kipras turku studentu un profesionāļu.

Ir ļoti svarīgi turpināt šīs shēmas darbību, un tiks veltītas papildu pūles, lai shēmu orientētu uz Kipras turku kopienas vajadzībām un trūkstošajām prasmēm. Stipendiju programmas pārvaldības pasākumu ietvaros Britu padome katru gadu organizē "Studē Eiropā" dienu, lai informētu studentus par studiju iespējām ES. Pēdējos gados tiek veidots absolventu tiešsaistes tīkls ar mērķi sekmēt kontaktus un profesionālās saiknes starp kādreizējiem stipendiju saņēmējiem. Britu padome pastāvīgi seko līdzi vidēja termiņa ietekmei, piemēram, pārrauga, kāds ir to studentu īpatsvars, kuri atgriežas Kiprā, un sekmes darba atrašanā pēc studijām.

Kipras turku kopiena 2018. gadā turpināja aktīvi pieprasīt informāciju par ES. ES informācijas punkts, kuru pārvalda kopā ar Eiropas Komisijas pārstāvniecību Kiprā, sāka darbu 2015. gada sākumā, un tā kopējais budžets ir 3 miljoni EUR 60 mēnešu periodam (ar līguma pagarinājumu). Tas pievērsa lielu sabiedrības uzmanību ES, tās politikas jomām un atbalsta programmai. Līdz šim ES informācijas punkts ir informējis par vairāk nekā 25 ar ES saistītiem tematiem, tādiem kā vide (ūdens, enerģija, reciklēšana, bioloģiskā daudzveidība), bioloģiskā lauksaimniecība, veselības aizsardzība un drošība darbā, pārtikas nekaitīgums, dzīvnieku labturība un dzīvnieku veselība. Tas ir aplūkojis arī tādas tēmas kā cilvēktiesības, personu ar invaliditāti tiesības, bērnu tiesības, dzimumu līdztiesība, *LGBTQ* tiesības un patērētāju tiesības.

2018. gadā ES informācijas punkts organizēja 50 pasākumus (no tiem 34 notika Nikosijā un 16 — ārpus Nikosijas), tostarp Eiropas dienu, Eiropas nedēļu pret rasismu, Eiropas Jaunatnes nedēļu un Starptautisko jaunatnes dienu, Eiropas Zinātnieku nakti, ES dienu pret cilvēku tirdzniecību, Mobilitātes nedēļu un satiksmes drošībai veltītu pasākumu, kā arī Eiropas MVU nedēļu. Šajos pasākumos iesaistījās

vairāk nekā 5144 dalībnieki, apliecinot, ka kopienas interese pieaug (2017. gadā notikumos piedalījās 4849 personas un 2016. gadā — 4382 personas). Lai sasniegtu plašāku auditoriju, notika vairāk pasākumu, kuros iesaistītas skolas.

2018. gadā tika izplatīts 5151 informācijas produkts un 12 informatīvi biļeteni (pavisam kopš informācijas punkta atklāšanas — attiecīgi 18 835 un 42). Turklāt vietējos plašsaziņas līdzekļos 2018. gadā tika publicētas 493 ziņas un demonstrēti 45 TV sižeti (kopš projekta sākuma — attiecīgi 1759 un 160). Arī sociālā tīkla *Facebook* lapas "Abbilgi" apmeklētāju plūsma apliecināja pasākumu popularitāti (2018. gadā lietotāji 2982 reizes no jauna atzīmēja "patīk", tādējādi kopējais šādu atzīmju skaits kopš atklāšanas sasniedza 13 998). Līdz 2018. gada beigām *Facebook* lapā bija publicēti 291 829 ieraksti.

ES informācijas punkts arī palīdzēja popularizēt visus uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus un citus atbalsta programmas finansētus projektus un pasākumus, izmantojot *Facebook* ierakstus un atgādinājumus, izvietojot skatlogos plakātus, kā arī rīkojot notikumus un projektu atklāšanas savā publiskajā telpā. Tas izveidoja stratēģisku partnerību ar citiem ES finansētiem projektiem un tehniskās palīdzības projektiem, kā arī ar attiecīgiem departamentiem un PSO.

4.2.5. 5.–6. mērķis: Kipras turku kopienas sagatavošana acquis *ieviešanai un īstenošanai*

Komisijas Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas instruments (*TAIEX*) tiek izmantots Atbalsta regulas 5. un 6. mērķa īstenošanai un tādējādi palīdz sagatavot Kipras turku kopienu *acquis* īstenošanai, ņemot vērā tā atlikšanas atcelšanu pēc visaptveroša Kipras jautājuma noregulējuma stāšanās spēkā.

2018. gadā tika turpināta palīdzība 17 galvenajās *acquis* jomās jeb "sektoros". 2018. gadā notika kopskaitā 207 pasākumi. Ar *TAIEX* palīdzību tika īstenoti cita starpā tādi pasākumi kā ekspertu komandējumi, darbsemināri un mācību braucieni. Kipras turku kopienas ieinteresētajām personām ir ievērojami palielināta izpratne par *acquis* prasībām vairumā sektoru, ar kuriem *TAIEX* aktīvi strādā.

Turpinājās atbalsts tirdzniecībai pāri Zaļajai līnijai (Regula (EK) Nr. 866/2004). Neatkarīgi eksperti 2018. gadā bija iesaistīti kartupeļu un citrusaugļu produkcijas regulāro fitosanitāro inspekciju veikšanā, analīzei vajadzīgo medus paraugu ņemšanā un atjaunināta to kuģu saraksta izveidē, kuru lomu atļauts tirgot pāri Zaļajai līnijai.

4.3. Finansiālā izpilde (līgumi un maksājumi)

4.3.1. Līgumu slēgšana

Komisija 2018. gadā parakstīja līgumus, uzņemoties juridiskās saistības 56,2 miljonu EUR apmērā. Līdz ar to ir noregulēta situācija attiecībā uz ievērojamo uzkrāto summu, kas atbalsta programmas ietvaros bija neizmantota.

4.3.2. Maksājumi

2018. gadā maksājumu apmērs bija 26,3 miljoni EUR (2017. gadā — 17,2 miljoni EUR).

4.4. Uzraudzība

Komisija ir tieši atbildīga par lielākās daļas projektu īstenošanu (tieša pārvaldība). Komisijas darbinieku veiktās uzraudzības līmenis ir ļoti augsts — tie uztur pastāvīgus sakarus ar darbuzņēmējiem, veic pārbaudes uz vietas, kā arī piedalās sanāksmēs uz vietas un koordinācijas komiteju sanāksmēs. PVG/DAG turpināja palīdzēt Komisijai uzraudzīt, kā tiek īstenoti dotāciju līgumi/projekti, kas piešķirti

vietējām kopienām to attīstībai, MVU un lauku uzņēmumiem, PSO, skolām un profesionālās izglītības un apmācības organizācijām, kā arī atbalstīja dotāciju saņēmējus ES dotāciju līgumu īstenošanas noteikumu izpildes jomā, tostarp attiecībā uz sekundāro iepirkumu.

Turklāt Komisija vairākus līgumus īsteno netiešās pārvaldības režīmā. Īstenotājstruktūrām, piemēram *UNDP*, ERAB, Britu padomei un organizācijai *Northern Ireland Co-operation Overseas* (*NI-CO*), tiek veikts pīlāru novērtējums, un tās sniedz ziņojumus Komisijai saskaņā ar attiecīgajiem pamatlīgumiem. Komisija aktīvi piedalās šo pasākumu ikdienas uzraudzībā.

TAIEX regulārā uzraudzība ietver projekta koordinācijas grupas sanāksmes, kuru mērķis ir apzināt paveikto, izvērtēt progresu un turpināt plānošanu. *TAIEX* loģistiku uzrauga, izmantojot *TAIEX* tiešsaistes pārvaldības sistēmu.

4.5. Revīzija un kontrole

Iekšējās revīzijas dienests (*IAS*) 2017. gadā veica Strukturālo reformu atbalsta dienesta (*SRSS*) finanšu pārvaldības revīziju, tai skaitā revidēja arī atbalsta programmas finanšu pārvaldību. Revīzijas mērķis bija cita starpā pārbaudīt, vai finanšu pārvaldības iekšējās kontroles sistēma ir atbilstīgi izveidota un tiek efektīvi īstenota (attiecībā uz finanšu pārvaldības darba plūsmas likumīgumu, sistemātiskumu un efektivitāti). *IAS* konstatēja dažus trūkumus iekšējās kontroles sistēmā, kas izveidota attiecībā uz iepirkuma procedūrām; lai šos trūkumus novērstu, atbilstoši *IAS* ieteikumiem tiek īstenots rīcības plāns.

Ir īstenoti šādi korektīvi pasākumi: i) pirms atbalsta programmas iepirkuma procedūru sākšanas tiek veikta vajadzību analīze, kurai izmanto jaunu šim nolūkam izstrādātu veidni un uz kuras pamata izvēlas atbilstošu iepirkuma procedūru; ii) līdztekus ir izstrādātas pienācīgas pēcpārbaudes tabulas iepirkuma plūsmu uzraudzībai no konkursa procedūras sākuma līdz līguma parakstīšanai; un iii) ir izdoti norādījumi, kuros ir skaidroti piemērojamie noteikumi.

4.6. Novērtēšana

Saistībā ar turpmāku *acquis* ieviešanu būs nepieciešama ievērojama statistikas uzlabošana Kipras turku kopienā.

SRSS 2018. gada novembrī noslēdza līgumu, kura ietvaros tiks īstenots uz rezultātiem vērstās uzraudzības pirmais posms ar mērķi izvērtēt vismaz 16 pasākumus no atbilstības, efektivitātes, lietderības un ilgtspējas viedokļa. Tas palīdzēs *SRSS* uzraudzīt atbalsta programmas ietvaros ES finansētos projektus un ziņot par tiem. Uz rezultātiem vērstās uzraudzības ietvaros veikto izvērtējumu uzmanības centrā būs pakalpojumu līgumi un dotāciju shēmas, un tiks vērtēti gan aktīvie, gan nesen pabeigtie līgumi. Uz rezultātiem vērstās uzraudzības līguma izpilde turpināsies divus gadus.

4.7. Informācijas sniegšana, atklātība un pamanāmība

2018. gadā notika pavisam 330 pamanāmības un komunikācijas pasākumi, daudzi no tiem tika organizēti sadarbībā ar Eiropas Komisijas pārstāvniecību Kiprā. Daži no 2018. gada nozīmīgākajiem notikumiem: prezentācijas par stāvokli Savienībā un 2018. gada prioritātēm, "Atvērto durvju festivāls", kura ietvaros dažādās pilsētās tika sniegta informācija par PSO darbu, darbsemināri par pārtikas nekaitīgumu, kuros aplūkots, kā pārtikas nekaitīgumu uzlabo ES atbalsts, kā arī vidusskolēnu vizītes ES finansētajā *Morphou/Güzelyurt* NAI. Eiropas diena tika atzīmēta ar vienu plašu

brīvdabas pasākumu Nikosijā un diviem klasiskās mūzikas brīvdabas koncertiem *Lefka/Lefke* un *Templos/Zeytinlik*. Tajos uzstājās abu kopienu kopīgais kamerorķestris, un tajos piedalījās vairāk nekā 500 cilvēku.

Plašu informatīvo tvērumu nodrošināja daudzi publiskie pasākumi par Kipras turku kopienai paredzētajām ES stipendijām, tostarp studentu un absolventu tīklošanās pasākums Nikosijā. Notika dažādu kultūras mantojuma projektu, tostarp Armēņu Svētās Marijas baznīcas projekta, Karmela Svētās Marijas baznīcas projekta un Ravelīna zemes vārtu projekta, noslēguma ceremonijas. *Koutsoventis/Güngör* notika pasākums, kurā tika atklāta pabeigtās cieto atkritumu uzglabāšanas iekārtas (2. posms) darbība; plaša auditorija tika informēta par ES atbalstu Kipras turku kopienai attiecībā uz cieto atkritumu apsaimniekošanu. Dažādās skolās notikušajās mācībās tika sniegta arī informācija par ES atbalstu, kas saistīts ar satiksmes drošību un veselības aizsardzību un drošību darbā.

Tika izdotas divas nozīmīgas publikācijas: "*2008-2018: 10 Years Working Together For Our Common Heritage – The Technical Committee on Cultural Heritage in Cyprus*" ("2008.–2018. — desmit gadi kopīga darba mūsu kopīgā mantojuma labā. Kipras Kultūras mantojuma tehniskā komiteja") un "*Aid Programme for the Turkish Cypriot community Selected Stories*" ("Atbalsta programma Kipras turku kopienai. Pieredzes stāsti").

4.8. Apspriedes ar Kipras Republikas valdību

Tika rīkotas sanāksmes ar Kipras Republikas valdības pārstāvjiem, jo īpaši tad, kad salu apmeklēja Komisijas augstākā līmeņa amatpersonas. Komisija turpina paļauties uz valdības sadarbību īpašuma tiesību pārbaudīšanā un regulāri tiekas ar pastāvīgo pārstāvniecību Briselē.

5. SECINĀJUMI

Komisija turpina sniegt palīdzību saskaņā ar Atbalsta regulu ar mērķi veicināt Kipras atkalapvienošanos, cenšoties sasniegt sešus regulā izvirzītos mērķus un tādējādi atbalstot Kipras turku kopienas ekonomisko attīstību. 2018. gadā palīdzība joprojām bija vērsta uz jomām, kurās ir īpaši problemātiski panākt atbilstību nākotnē piemērojamam *acquis*.

Ņemot vērā spēju ierobežojumus, ierobežotos cilvēkresursus un finanšu resursus, kā arī nevienmērīgo sagatavotību *acquis* īstenošanai nākotnē, rūpīgi jāizvērtē projektu ilgtspēja. Līdzšinējās palīdzības rādītāji un projektu gatavība pastāvīgi atspoguļosies turpmākajā programmu plānošanā. Arī turpmāk galvenie centieni tiks veltīti lielākas ietekmes panākšanai prioritārajās jomās — tiks īstenots mazāk pasākumu, bet tie būs vērienīgāki.

Komisija ir gatava piešķirt resursus, tostarp atbalsta programmas ietvaros, lai pēc nepieciešamības atbalstītu ANO vadītās noregulējuma sarunas.